

Carles Duarte i Montserrat

POETA

EUSEBI AYENSA

La petjada deixada per Grècia a la nostra cultura és decisiva. Amb pocs mesos de diferència han arribat a les llibreries dues noves aportacions rellevants d'**Eusebi Ayensa**, totes dues com a fruit de la seva profunda relació amb Grècia, que prossegueix

i eixampla el camí traçat per grans mestres com **Antoni Rubió i Lluch** i **Carles Riba**. Em refereixo, d'una banda, a *Els catalans a Grècia. Castells i torres a la terra dels déus*, de lectura del tot recomanable, que ens ofereix una guia interessantíssima elaborada amb criteris d'exigència i exhaustivitat dels testimonis arquitectònics conservats de la presència dels almogàvers catalans a la Grècia del segle XIV, i, de l'altra, a la reedició, a cura d'Ayensa, del *Resum de literatura grega de Carles Riba*, publicat inicialment per l'Editorial Barcino l'any 1927, ara ampliat amb una antologia de textos, incloent-n'hi de l'*Odissea*, de **Safo**, **Sòfocles**, **Eurípides**, **Aristòtil**...

Ayensa té, a més, l'encert de recordar-nos la primera referència històrica a Empúries i Roses, en un text d'**Estrabó**. D'Empúries deia: «És pròspera en tots els aspectes i disposa d'un bon port. (...) Els emporitans, en un primer moment, habitaven una petita illa situada davant per da-

vant d'Empúries. (...) Ambdues comunitats (la grega i la ibèrica precedent) s'aplegaren en una mateixa unitat política en la qual es barrejaven les lleis bàrbares i les gregues».

Pel que fa a la primera part d'aquest volum, cal dir que té un mèrit extraordinari construir una síntesi alhora breu i consistent de la literatura grega clàssica. I certament Carles Riba tenia les qualitats idònies per assumir reeixidament aquest repte, pels seus amplis coneixements sobre el món clàssic, però també per la seva mirada penetrant, que li permetia distingir l'essencial, la idea que alena amb força rere cada obra mestra. Aquest llibre de Riba es basava en les lliçons que havia fet a l'Escola Superior de Bibliotecàries entre 1916 i 1924, en el marc del projecte cultural de la Mancomunitat, creada justament ara fa cent anys.

Llegir el *Resum de literatura grega* és una excel·lent i amena manera d'introdu-

ir-se en una de les produccions culturals més perdurables de l'esperit humà. Eusebi Ayensa al seu pròleg a *Resum de literatura grega* es demana: «Com és (...) que un país (...) que no conquerí cap poble i que (...) fou dominat per macedonis i romans (...) i que només aconseguí de fundar colònies arreu de la Mediterrània que no eren més que una mena d'illots (...) segueix donant sentit al projecte comú europeu?» I hi respon: «perquè els grecs, a diferència d'altres civilitzacions, van convertir l'home, la persona humana, en el centre del seu univers, en la creació més sublim del seu -i el nostre- món. L'home és la mesura de totes les coses, afirmà el filòsof grec **Protàgoras** en el segle V aC».

Ayensa ens recorda, a més, que darrere de la frase de **Terenci** «Sóc home i res del que és humà no m'és aliè» hi ha l'empremta d'un grec, **Menandre**. En temps de crisi i d'incerteses, convé reivindicar l'humanisme dels clàssics.